

Identificació de l'expedient

Informe JUS_052_2023, relatiu a l'expedient de sol·licitud d'informe d'impacte de gènere que el Departament de Justícia, Drets i Memòria en data 12/04/2023 en relació amb l'Avantprojecte de Llei de modificació del Codi civil de Catalunya en matèria de suports a l'exercici de la capacitat jurídica de les persones.

Fonaments jurídics

1. Normativa bàsica sobre la igualtat de dones i homes, la transversalitat i la interseccionalitat de la perspectiva de gènere

- Articles 2 i 3.3 del Tractat UE, on s'estableixen la no discriminació i la igualtat entre dones i homes com a valors comuns als Estats membres de la UE, i es formalitza el compromís de fomentar la igualtat de dones i homes.
- Articles 8 i 10 del Tractat de Funcionament de la UE, on s'estableix que en totes les seves accions la Unió Europea tindrà per objectiu eliminar les desigualtats de homes i dones, i promoure la seva igualtat.
- L'Estratègia d'Igualtat de Gènere 2020-2025 de la Unió Europea, actual full de ruta per avançar en l'assoliment de l'equitat de gènere.
- L'Estatut d'autonomia de Catalunya, als seus articles 4.3, 19, 41 i 153, quant al reconeixement i garantia dels drets de les dones i la igualtat d'oportunitats de les dones i els homes, i la transversalitat en la incorporació de la perspectiva de gènere i de les dones.
- La Llei 17/2015, del 21 de juliol, d'igualtat efectiva de dones i homes, desenvolupa els preceptes estatutaris en matèria d'igualtat de gènere i dret de les dones i estableix mesures transversals en tots els ordres de la vida, amb la finalitat d'eradicar les discriminacions contra les dones.
- La Llei 19/2020, del 30 de desembre, d'igualtat de tracte i no-discriminació, n'estableix els principis i regula les mesures i els procediments per garantir i fer efectius el dret a la igualtat de tracte i a la no-discriminació, el respecte a la dignitat humana i la protecció davant qualsevol forma, acte o conducta de discriminació que es doni en l'àmbit territorial d'aplicació de la llei per raó de naixement o lloc de naixement; procedència, nacionalitat o pertinença a una minoria nacional; raça, color de pell o ètnia; opinió política o d'una altra índole; religió, conviccions o ideologia; llengua; origen cultural, nacional, ètnic o social; situació econòmica o administrativa, classe social o fortuna; sexe, orientació, identitat sexual i de gènere o expressió de gènere; ascendència; edat; fenotip, sentit de pertinença a grup ètnic; malaltia, estat serològic; discapacitat o diversitat funcional, o per qualsevol altra condició, circumstància o manifestació de la condició humana, real o atribuïda.

2. Normativa sobre l'informe d'impacte de gènere

- L'article 36.3.b de la Llei 13/2008, del 5 de novembre, de la presidència de la Generalitat i del Govern, estableix que els avantprojectes de llei han d'anar acompanyats, entre d'altra documentació preceptiva, d'un informe d'impacte de gènere.

Doc. original signat per:
Meritxell Benedí Altés
07/06/2023

Document electrònic garantit amb signatura electrònica. Podeu verificar la seva integritat al web csv.gencat.cat fins al 21/10/2027

Original electrònic / Còpia electrònica autèntica

CODI SEGUR DE VERIFICACIÓ

07UJ1TQ6EVH3J94DJWRONGOXJTHQF7K

Data creació còpia:
21/10/2024 09:11:47

Pàgina 1 de 5

- b) L'article 3 lletra g) de la Llei 11/1989, del 10 de juliol, de creació de l'Institut Català de les Dones, en la redacció donada per la Disposició final Primera de la Llei 17/2015, del 21 de juliol, d'igualtat efectiva de dones i homes, estableix que corresponen a aquest Institut elaborar i emetre els informes d'impacte de gènere i, en tot cas, els informes a què fa referència, entre d'altres, l'article 36.3.b de la Llei 13/2008, precitada, tràmit intern que es dona per complert amb aquest document.

3. Normativa sobre l'ús no sexista ni androcèntric del llenguatge

- a) El principi vuitè de l'article 3 de la Llei 17/2015, del 21 de juliol, d'igualtat efectiva de dones i homes, estableix que els poders públics, entre els quals s'inclou l'Administració de la Generalitat, han de fer un ús no sexista del llenguatge que eviti l'expressió de concepcions sexistes de la realitat i els usos androcèntrics i amb estereotips de gènere, i han de promoure un llenguatge respectuós amb les dones, amb les minories i amb totes les persones en general en l'atenció personal i en tota la documentació escrita, gràfica i audiovisual.
- b) La Llei orgànica 3/2007, de 22 de març, per a la igualtat efectiva de dones i homes, obliga els Poders Públics a implementar un llenguatge no sexista en l'àmbit administratiu i el seu foment a la totalitat de les relacions socials, culturals i artístiques (article 14.11).
- c) La Guia d'usos no sexistes de la llengua en els textos de l'Administració de la Generalitat de Catalunya, de l'any 2011, de la Direcció General de Política Lingüística, proposa una sèrie de solucions per evitar que aquests textos incloguin formes androcèntriques i generin disfuncions amb la normativa citada anteriorment.

4. Anàlisi material del text presentat

Des d'un punt de vista material, la política que planteja el text té com a objectiu el desplegament normatiu i articulat dels principis, el règim i els diferents tipus de suports que s'ofereixen a les persones majors d'edat amb discapacitat per tal que puguin exercir la capacitat jurídica d'acord amb la seva voluntat i necessitats.

Quan parlem de persones amb discapacitat, hem de fer especial menció a la situació diferenciada de les dones amb discapacitat i a les dificultats específiques afegides que pateixen.

A Catalunya, segons les dades elaborades per l'Observatori de la Igualtat de Gènere, l'any 2021 les dones indiquen en major mesura (19,1%) que tenen alguna discapacitat que els homes (12,8%), cosa que representa una diferència de 6,3 punts percentuals.

(Font: <https://dones.gencat.cat/ca/ambits/Observatori-de-la-igualtat-de-gener/>)

Si bé és cert que durant els darrers anys l'avenç dels drets de les persones amb discapacitat ha estat important, diferents estudis mostren que s'ha ampliat la bretxa entre dones i homes amb discapacitat.

Les dones amb discapacitat, en tota la seva diversitat que inclou les identitats múltiples i interseccionals en tots els contextos, pateixen múltiples discriminacions en l'àmbit familiar i en l'educatiu, amb nivells d'analfabetisme molt elevats. Les seves possibilitats d'accés a l'ocupació es restringeixen: segons l'últim informe del Observatorio sobre la discapacidad y mercado de Trabajo en España (Odismet), a Espanya les dones amb discapacitat presenten un 38,9%

menys d'activitat, un 32,3% menys de taxa d'ocupació i un 7,6% més d'atur que les dones sense discapacitat. També el salari anual de les dones amb discapacitat és un 15,5% menor.

El sistema sanitari tampoc respon plenament a les seves necessitats (inclosa la salut sexual i reproductiva).

(Font: https://dones.gencat.cat/ca/ambits/centre_documentacio/publicacions/cicle-de-webinars/)

A més de desavantatges econòmics i professionals, les dones amb discapacitat tenen un major risc de patir violència i abús. Així, les dones que tenen alguna discapacitat pateixen violències físiques i sexuals en un 20,7% davant del 13,8% en què les sofreixen la resta de dones.

(Font: <https://dones.gencat.cat/ca/ambits/Observatori-de-la-Igualtat-de-Genere/>)

La darrera Macroenquesta de Violència contra la Dona defineix 6 tipus de violència i la prevalença de totes elles sempre és més elevada entre les dones amb discapacitat, presentant fins a un 8,2% més de violència física i / o sexual, un 8,8% més de violència psicològica emocional i un 7,3% més de violència econòmica.

La protecció social que reben les dones amb discapacitat no les eximeix, a la majoria, de la pobresa. A Catalunya, el 27,2% de les dones es troben en risc de pobresa o exclusió social, un percentatge que supera en 4 punts la mitjana de la resta de països de la Unió Europea.

(Font: <https://dones.gencat.cat/ca/ambits/Observatori-de-la-Igualtat-de-Genere/>)

Com s'ha dit, les dones amb discapacitat experimenten diversos tipus d'impediments –incloses condicions físiques, psicosocials, intel·lectuals i sensorials- que poden o no incloure limitacions funcionals.

A més, les dones amb discapacitat, en tota la seva diversitat, inclouen aquelles amb identitats múltiples i interseccionals en tots els contextos, que inclou aspectes ètnics, religiosos o racials, la identitat LGBTIQ+, l'edat, l'estat civil, entre d'altres.

Aquests factors ocasionen experiències de vida radicalment diferents i sovint comporten que les dones i les nenes amb discapacitat visquin situacions extremes i de greu discriminació que les impedeixen el desenvolupament de formes de vida regulars i normalitzades. Conseqüentment, poden generar-se condicions econòmiques i socials inferiors; un major risc de violència i abús, inclosa la violència sexual; pràctiques discriminatòries basades en el gènere i accés limitat a l'educació, l'atenció sanitària (inclosa la salut sexual i reproductiva), la informació, els serveis i la justícia, així com a la participació cívica i política.

Els enfocaments neutrals de gènere per a la inclusió de la discapacitat perpetuen la discriminació i les situacions de vulnerabilitat.

Per això, la Llei 17/2015, d'igualtat efectiva de dones i homes, recull l'obligació de les Administracions públiques de garantir la igualtat efectiva de dones i homes amb diversitat funcional per a eliminar les discriminacions sexistes, i fer possible l'expressió i la garantia dels drets de les dones amb discapacitat perquè puguin desenvolupar llur potencial i llurs habilitats en societat. Amb aquesta finalitat les administracions públiques han d'adoptar i executar mesures que protegeixin les dones amb discapacitat de qualsevol forma de violència, promoure'n la participació social, garantir-los el dret a l'educació, a la cultura i a les activitats de lleure, fomentar-los la pràctica d'activitat física i vetllar perquè els mitjans de comunicació no en difonguin imatges estereotipades (article 47).

Conclusions

D'acord amb tot el que s'ha dit, des de l'Institut Català de les Dones es formulen diferents aportacions de millora al text presentat a informe en els termes següents:

PRIMERA. Des d'un punt de vista formal, el projecte utilitza diversos termes androcèntrics que caldria modificar per no crear disfuncions amb la normativa esmentada en el punt 3 d'aquest informe. Així:

1. On diu "progenitors" hi ha de dir "**persones progenitores**";
2. On diu "als professionals" hi ha de dir "**als i a les professionals**";
3. On diu "als seus fills" hi ha de dir "**als seus fills i filles**";
4. On diu "titulars" hi ha de dir "**persones titulars**";
5. On diu "els seus membres" hi ha de dir "**les seves persones membres**";
6. On diu "el guardador de fet" hi ha de dir "**el guardador o la guardadora de fet**";
7. On diu "els menors" hi ha de dir "**les persones menors d'edat**";
8. On diu "un vicepresident" hi ha de dir "**un vicepresident o una vicepresidenta**";
9. On diu "dels usuaris" hi ha de dir "**de les persones usuàries**";
10. On diu "els empleats públics" hi ha de dir "**el personal públic**";
11. On diu "els jutges, els magistrats" hi ha de dir "**els jutges/jutgesses, els magistrats/magistrades**".

SEGONA. En aplicació del principi de transversalitat de la perspectiva de gènere i de les polítiques d'igualtat de gènere recollit a l'article 3 de la Llei 17/2015, esmentada, es proposen les modificacions següents:

- Redacció alternativa de l'apartat 1 de l'article 221-40 Deure d'educació, en els termes següents:

1. Qui exerceix la tutela té el deure d'educar la persona menor d'edat i de proporcionar-li una formació integral, **no sexista i en la pedagogia feminista d'igualtat de gènere, apropiada en funció de l'edat de la persona menor.**

- Afegir una nova lletra, la d), a l'article 221-56 Consell de tutela, en els termes següents:

d) El consell de tutela ha d'actuar des d'una perspectiva de gènere interseccional per tenir en consideració la situació de les persones menors afectades per formes múltiples i interrelacionades de discriminació.

- Afegir un segon paràgraf a l'article 221-63 Declaració de desemparament, en els termes següents:

En tot cas, només cap la declaració de desemparament quan sigui estrictament necessari per a la protecció de la persona menor, essent una mesura que cal adoptar de manera subsidiària i assegurant la seva permanència amb la mare en supòsits de violència de gènere.

- Afegir un nou apartat, el 3, a la Disposició addicional primera. Règim de col·laboració entre l'Administració de justícia i les entitats del Tercer Sector d'Acció Social, en els termes següents:

3. El departament competent en matèria d'administració de justícia ha de promoure la col·laboració i participació de les entitats, associacions i organitzacions que des del moviment feminista i la societat civil actuen per a amplificar la veu de les dones des d'una òptica interseccional i treballen per a l'empoderament de les dones i les nenes.

- Afegir una nova Disposició addicional sobre Enfocament de gènere, en els termes següents:

Enfocament de gènere. La interpretació i aplicació de les prescripcions d'aquest codi s'ha de dur a terme amb la inclusió de l'enfocament de gènere fonamentat en la comprensió dels estereotips i les relacions de gènere, les seves arrels i conseqüències, i aplicant de manera efectiva el principi d'igualtat entre dones i homes i la no-discriminació des d'una perspectiva interseccional.

Meritxell Benedí Altés
Presidenta de l'Institut Català de les Dones

